

Відкритий доступ

Ірина Кучма

менеджерка програми Відкритий доступ
eIFL.net

На підтримку Архіву електронних
матеріалів ТДТУ

<http://dspace.tstu.edu.ua/>

Навіщо?

- Для написання наукових робіт нам потрібен доступ до літератури
- В різних дисциплінах по різному, але переважно ідеться про доступ до наукових статей
- Вартість передплати журналів зростає щороку
- Наскільки дорогі ці журнали?

<http://astech.library.cornell.edu/ast/engr/about/StickerShock2.cfm>

Традиційна бібліотека

- Імпортер знань ззовні в університет (книжки, каталоги, тощо)
- Недоліки:
 - Дуже дорого
 - Обмежена кількість клієнтів
 - Обмежена кількість використань
 - Студенти все одно користуються Google (Scholar)

Бібліотека майбутнього

- Експортер знань з університету назовні (репозитарії, метадані, метрика використання, тощо)
- Переваги:
 - Дешевше
 - Необмежена кількість клієнтів
 - Необмежена кількість використання
 - Студенти все одно користуються Google (Scholar)

Відкритий доступ

- Під відкритим доступом до літератури [насамперед рецензованим журнальним статтям] ми маємо на увазі **безплатний доступ через публічний інтернет, який дозволяє читачам читати, завантажувати, копіювати, поширювати і друкувати, шукати, посилатися, індексувати, передавати як данні чи використовувати з іншої легальною метою без фінансованих і технічних бар'єрів, лише зберігаючи цілісність роботи і посилаючись на автора.**
 - Будапештська ініціатива «Відкритий доступ»

Навіщо?

- John Houghton, Colin Steele, Peter Sheehan, звіт Департаменту освіти, науки і тренінгів **“Вартість наукової комунікації в Австралії: Можливості і переваги”**:
- Переваги відкритого доступу:
 - Поліпшення **доступу і використання наукових результатів**, підвищення **ефективності** науки
 - Швидкість доступу **пришвидшує дослідження**, гарантує **повернення інвестицій**

Навіщо?

- Переваги відкритого доступу 2:
 - Дозволяє уникнути **дублювання** досліджень
 - Більш **інформовані** дослідження
 - Більше можливостей для **міждисциплінарних досліджень**
 - Можливість орієнтуватися у **ширшому контексті**
 - **Якісніша** освіта

Навіщо?

- Переваги відкритого доступу 2:
 - Дозволяє уникнути **дублювання** досліджень
 - Більш **інформовані** дослідження
 - Більше можливостей для **міждисциплінарних досліджень**
 - Можливість орієнтуватися у **ширшому контексті**
 - **Якісніша** освіта

2 шляхи відкритого доступу

- “Золотий” – журнали відкритого доступу
 - Директорія журналів відкритого доступу: 3743 журнали www.doaj.org
- “Зелений” – репозитарії відкритого доступу
 - Директорія репозитаріїв відкритого доступу: 1277 репозитаріїв www.openoar.org
 - Список тематичних репозитаріїв:
http://oad.simmons.edu/oadwiki/Disciplinary_repositories
 - Європейський портал репозитаріїв:
<http://www.driver-community.eu/>
 - Європейський портал тез і дисертацій:
<http://www.dart-europe.eu>

Тези і дисертації

- John Hagen, West Virginia University:
- Найпопулярніші магістерські тези “завантажували” 37 501 разів (історія) і 33 752 разів (інженерна справа); історичну роботу видали як книжку і вона добре продавалася
- 69% студентів курсу літературна творчість, які розмістили свої магістерські роботи у відкритому доступі, мали успішніші кар'єри, ніж їхні колеги, які на відкритий доступ не погодились – добрий маркетинговий інструмент

Переваги

- Статті у відкритому доступі цитуються набагато частіше: <http://opcit.eprints.org/>

Політики відкритого доступу

- Все більше організацій ухвалюють політики відкритого доступу: 58 наукових фондів та університеті світу

(<http://www.eprints.org/signup/fulllist.php>)

Вимоги фондів

- Australian Research Council
- National Health and Medical Research Council, Australia
- Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (Research Foundation Flanders)
- Canadian Institutes of Health Research (CIHR)
- European Research Council (ERC)
- Agence Nationale de la recherche (France)
- Health Research Board (HRB) of Ireland
- Irish Research Council for Science, Engineering & Technology
- Swiss National Science Foundation
- Arthritis Research Foundation, UK
- Arts and Humanities Research Council, UK
- Biotechnology and Biological Sciences Research Council (BBSRC), UK
- British Heart Foundation
- Cancer Research UK
- Chief Scientist Office (Scottish Executive Health Department)
- Department of Health (UK)
- Economic and Social Research Council (ESRC), UK
- JISC (Joint Information Systems Committee), UK
- Medical Research Council (MRC), UK
- National Environmental Research Council (NERC), UK
- Science & Technology Facilities Council, UK
- Wellcome Trust, UK
- National Institutes of Health (NIH), USA
- Howard Hughes Medical Institute (HHMI)

Україна

- Закон України “Про засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки” www.rada.gov.ua
- З січня 2007 – вільний доступ до результатів досліджень, здійснених за рахунок Держбюджету.
- Стратегія імплементація не була розроблена.....

Політики відкритого доступу

- Підтримують автори
- Не порушують авторські права
- Не порушують патентну реєстрацію
- Не шкодять академічній та інтелектуальній свободам
- Ефективні!

Політики відкритого доступу

- Для наукових фондів – повернення інвестицій у дослідження
- Для авторів – широке поширення і імпакт
- Для читачів – доступ до літератури для досліджень
- Для видавців і рецензентів – більш висока оцінка діяльності
- Для бібліотек – задоволення інформаційних потреб читачів
- Для організацій – престиж і статус
- Для видавців журналів – стратегія виживання

Дякую! Запитання?

Ірина Кучма

iryna.kuchma [at] eifl.net

www.eifl.net

Презентація ліцензована

Creative Commons Attribution 3.0 License